

BEST - EINDHOVEN - GELDROP-MIERLO - HELMOND - NUENEN - OIRSCHOT - SON EN BREUGEL - VELDHOVEN - WAALRE

STEDELIJK GEBIED!

JAAROVERZICHT 2018

Stedelijk Gebied Eindhoven

STEDELIJK GEBIED!

INLEIDING

Wij, de negen gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE), werken samen op thema's waar dat écht het verschil maakt. Samen realiseren we sterke oplossingen voor maatschappelijke opgaven. We werken aan kwaliteit van leven: in onze gemeenten kun je veilig en prettig wonen, recreëren en werken. Een duurzame, economische bloei vormt een stevige basis voor een samenleving met mogelijkheden. Economisch succes biedt onze inwoners een bron van inkomen en van betekenis: we voelen ons trots als we zien dat onze regio (inter) nationaal steeds belangrijker wordt en een indrukwekkende economische en technologische rol speelt in ons land en in de wereld. Als gemeenten slaan we graag de handen ineen om bij te dragen aan dit succes. 2018 was een bijzonder jaar: er vonden gemeenteraadsverkiezingen plaats. Ook voor onze samenwerking binnen het SGE betekende dit een wisseling van de wacht. Naast wethouders en raadsleden voor wie de samenwerking geen geheimen meer had, vonden nieuwe wethouders en raadsleden uit de negen gemeenten hun weg naar de portefeuillehoudersoverleggen en raadsledenbijeenkomsten van het SGE. Daarmee werd het, ook in de samenwerking in het stedelijk gebied, een jaar van (her)nieuw(d)e kennismaking. Intussen werkten de ambtenaren, die zich vanuit onze gemeenten inspinnen voor de uitvoering van gezamenlijke oplossingen, gestaag door. De Samenwerkingsagenda 2018-2025, die eind 2017, begin 2018 door de negen gemeenteraden werd vastgesteld, vormde daarbij de leidraad.

In dit Jaaroverzicht vertellen wij u wat er in 2018 is gedaan om de doelen van de samenwerking tussen onze gemeenten te verwezenlijken.

STEDELIJK GEBIED!

WAT DEDEN WE HET AFGELOPEN JAAR?

RUIMTE

Het nieuwe thema Ruimte verdiende een plaats op de samenwerkingsagenda 2018-2025. Als samenwerkende gemeenten zagen we in de voorgaande jaren dat voor goede oplossingen op de thema's Wonen en Economie vaak vragen over het gebruik van de ruimte beantwoord moesten worden. Ook maatschappelijke opgaven op het gebied van recreatie, natuur, de opvang van water, klimaatadaptatie en hittestress vragen om afgestemde keuzes op het gebied van ruimtegebruik. Daarmee is Ruimte een fundamenteel thema, dat belangrijk is voor de slagkracht en reikwijdte van onze samenwerking binnen het SGE. Na de verkiezingen van 2018 gingen we er concreet mee aan de slag.

Binnen de ambtelijk overleggen en de portefeuillehoudersoverleggen deelden we met elkaar de lokale ruimtelijke ontwikkelingen en zochten we daarover afstemming. We bespraken de ontwikkelingsstrategie Eindhoven internationale knoop XL. We organiseerden een werkbezoek aan het stationsgebied Eindhoven in het kader van de gebiedsvisie Brainport City. In de Samenwerkingsagenda 2018-2025 zijn afspraken gemaakt voor een betere organisatorische verbinding tussen het SGE en de Stuurgroep Brainport City. Dit maakt het beter mogelijk om de bestaande gebiedsvisie Brainport City en het uitvoeringsprogramma te verrijken met bovenlokale opgaven uit het gehele stedelijk gebied. Als startpunt voor het betrekken van alle SGE-gemeenten bij deze opgave, het verrijken van de gebiedsvisie, was er een werksessie met de portefeuillehouders om prioriteiten te bepalen.

De laatste activiteit die we hier willen noemen is het mee organiseren van de voorbereiding van een ontwikkeldag Ruimte en Mobiliteit van de Provincie, op 12 december 2018. Deze dag stond in het teken van arbeidsmigranten, smart mobility, energietransitie en klimaatadaptatie.

ECONOMIE

Voor het thema Economie was 2018 een actief en vruchtbaar jaar. Met verschillende projecten en activiteiten ondersteunden en stimuleerden we de bedrijvigheid in het stedelijk gebied.

Op 15 maart 2018 organiseerden we een Conferentie werklocaties over de ontwikkelingen rond onze bedrijventerreinen. Het sfeerverslag daarvan vindt u in [bijlage 1](#). Tijdens deze bijeenkomst werd het Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties (ROW) gelanceerd. Voor dit fonds werden in 2018 een investeringscommissie in het leven geroepen en bestuurders benoemd. Na de lancering van het fonds werd de eerste tranche uitgezet en het fonds bekendgemaakt onder ondernemers. De fondsmanager legde contacten, informeerde potentiële deelnemers en begeleidde geïnteresseerde partijen. Aan het eind van 2018 was de eerste tender in een afrondende fase. Om steeds actueel inzicht te krijgen in de stand van zaken rond bedrijventerreinen ontwikkelden we een Monitor Programmeringsafspraken Bedrijventerreinen.

De Regionale Adviescommissie Detailhandel (RACD), die zowel gevraagd als ongevraagd advies geeft, bracht in 2018 zes keer advies uit op verzoek van een gemeente. Voorbeeld daarvan is de verplaatsing van tuincentrum Coppelmans in Veldhoven. Ook bracht de RACD twee keer ongevraagd advies uit over supermarktontwikkelingen in relatie tot regionaal beleid en een koopstromenonderzoek. Inmiddels is gestart met de evaluatie van deze adviescommissie, zodat we als samenwerkende gemeenten in het stedelijk gebied

STEDELIJK GEBIED!

ook in de toekomst op een waardevolle manier blijven anticiperen op het snel veranderende terrein van detailhandel.

We evalueerden ons gezamenlijke 1-loket, waar bedrijven terecht kunnen voor de intake van huisvestingsvragen in het hele stedelijk gebied. Op basis van deze evaluatie maakten we een plan van aanpak voor de doorontwikkeling. Het team 1-loket behandelde in 2018 81 aanvragen. Dertien bedrijven werden naar nieuwe huisvesting begeleid. Negen daarvan kwamen terecht op een nieuwbouwlocatie. Vier bedrijven vonden een geschikt bestaand bedrijfspand. We zien een toename van nieuwbouw door de verkleining van het aanbod op de bestaande markt. De leegstandscijfers op onze bedrijventerreinen zien we dus afnemen.

In 2018 is in het SGE-gebied totaal 28,6 ha grond verkocht. De verkochte aantal ha bedrijfsgrond in 2018 ligt op het hoogste niveau van de afgelopen jaren: in 2017 was dat 11,4 ha en in 2016: 17,3 ha. De afspraken over grondprijssystematiek zijn geactualiseerd, iedere raad stelde voor de eigen gemeente de grondprijs vast. Op 7 november 2018 organiseerden we een informatieve en inspirerende rondrit door het Stedelijk Gebied Eindhoven. De, vaak nieuwe, portefeuillehouders Economie van de negen gemeenten, de leden van het Ambtelijk Overleg Economie en de leden van het 1-loket bezochten de diverse werklocaties in onze gemeenten. Want samenwerken begint bij elkaar kennen en een goed inzicht in de regionale kansen en uitdagingen waar we als samenwerkende gemeenten aan werken.

WONEN

Ook op het thema Wonen maakte de samenwerking in 2018 mooie stappen. Met verschillende projecten en processen werd toegewerkt naar een stroomlijning van de woningmarkt en het optimaliseren van het gezamenlijke aanbod, zowel koop als (sociale) huur.

Het coördinatieteam Wonen ging in 2018 van start. Het team werkte onder meer aan de uitvoering van een bestuursopdracht, voortkomend uit het Afsprakenkader Wonen 2017. Deze bestuursopdracht behelsde een nadere positionering en profilering van negen locaties/woningbouwprojecten in de regio, daarop afgestemde programmering en de fasering in tijd. Het portefeuillehoudersoverleg nam in 2018 een besluit over de voorgestelde aanpak.

Op 5 oktober was er een rondrit door de regio met de (deels nieuwe) portefeuillehouders langs de projecten Nuenen West, Suytkade, Zilverackers en Emmasingelkwadrant.

In 2018 werkten we ook met elkaar toe naar een gezamenlijke Visie op Wonen. Goed leven in deze regio vraagt om voldoende, betaalbare woningen in verschillende woonmilieus. Door goed te kijken wat de kwaliteiten zijn van iedere gemeente en daar in ons woonbeleid bij aan te sluiten, creëren we een samenhangend, karakteristiek aanbod van woningen en wijken. Zo hebben inwoners iets te kiezen en is onze regio internationaal concurrerend voor toptalent. We nodigden stakeholders uit om ons hun input mee te geven. Op 28 oktober was er een bijeenkomst met bewonersvertegenwoordigers. Op 21 november gaven raadsleden hun inzichten mee. Het sfeerverslag van die bijeenkomst vindt u in [bijlage 2](#).

De gezamenlijke urgentieverordening wordt inmiddels uitgevoerd. We zien dat de urgentieregeling werkt. Hij wordt steeds meer gebruikt. In 2018 werden 685 aanvragen door de urgentiecommissie behandeld en 519 urgenties toegekend. De afzonderlijke gemeenten verleenden nog maar 164 urgenties. In totaal waren er 683 toegekende urgenties in 2018.

STEDELIJK GEBIED!

VOORZIENINGEN & EVENEMENTEN

De samenwerking op het thema Voorzieningen & Evenementen kwam in de voorgaande jaren moeizaam van de grond. Omdat iedereen gelooft in de potenties van samenwerking op dit thema, kreeg de samenwerking na de verkiezingen van 2018 weer concreet vorm. Op 5 juli vond het eerste portefeuillehoudersoverleg plaats. Dat vormde het startschot voor de bestuurlijke en ambtelijke verkenning van inhoudelijke opdrachten. Het uitgangspunt daarbij is de constatering dat, als iedere gemeente haar voorzieningen zelf organiseert, er een grijs en gemiddeld aanbod ontstaat. De samenwerking spant zich in om de kwaliteit en diversiteit van onze regionale en topvoorzieningen te optimaliseren. Hiermee bieden we de ruim 500.000 inwoners in het gebied diversiteit en kwaliteit. Dit draagt ook bij aan onze ambities voor een internationaal concurrerend vestigingsklimaat.

OVERKOEPELEND

Bij de vaststelling van de Samenwerkingsagenda, drongen verschillende gemeenteraden er met een motie op aan om de betrokkenheid van raden bij de samenwerking te vergroten. In 2018 werd daar veel energie in gestoken. Een tijdelijke raads werkgroep, met raadsleden uit alle gemeenten, sprak zich met een Oproep aan de Gemeenteraden uit over de randvoorwaarden voor een waardevolle betrokkenheid. De Oproep vindt u in [bijlage 3](#). Zo gaven zij portefeuillehouders, ambtenaren en niet in de laatste plaats hun collega-raadsleden houvast en inspiratie mee voor het versterken van de democratische kwaliteit van ons samenwerkingsverband. Zij stelden met elkaar vast dat het zwaartepunt van de communicatie over de samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven lokaal ligt: het SGE is geen bestuursorgaan maar een samenwerkingsverband.

De communicatie- en verantwoordingslijnen lopen daarom allereerst tussen de lokale portefeuillehouders en de eigen raden. Een aantal zinvolle gezamenlijke ontmoetingsmomenten en communicatiemiddelen worden door raadsleden wel gewaardeerd.

Een mooi voorbeeld daarvan is de organisatie van de eerste Regioconferentie, op 2 oktober 2018, die ook in de Samenwerkingsagenda was opgenomen. De volksvertegenwoordigers gaven tijdens die bijeenkomst lokale input mee aan de portefeuillehouders van de vier samenwerkingsthema's Wonen, Economie, Voorzieningen & Evenementen en Ruimte. Deze inzichten werden verwerkt in het (eerste) Jaarprogramma 2019. Het sfeerverslag van de Regioconferentie vindt u in [bijlage 4](#).

In 2018 namen we verder een aantal voormalige MRE-taken op in onze samenwerking. Omdat we binnen het SGE al een robuuste samenwerking hebben op het gebied van Wonen, Economie en Ruimte is de verwachting dat we op dit schaalniveau meer resultaat kunnen bereiken op de betreffende gebieden. De overgedragen taken sloten aan bij de Samenwerkingsagenda en zijn inmiddels geïntegreerd in het Jaarprogramma 2019.

BEST - EINDHOVEN - GELDROP-MIERLO - HELMOND - NUENEN - OIRSCHOT - SON EN BREUGEL - VELDHOVEN - WAALRE

STEDELIJK GEBIED!

JAAROVERZICHT 2018

Bijlage 1

CONFERENTIE 'VERKLEURING, REURING OF TOCH FUNCTIONALITEIT?' BEDRIJVENTERREINEN VAN DE TOEKOMST IN HET STEDELIJK GEBIED EINDHOVEN

15 MAART 2018 DE SCHALM VELDHOVEN

"We willen ondernemers helpen om hun bedrijf te laten groeien en ontwikkelen," zei Renée Hoekman, wethouder Economie in Geldrop-Mierlo. Op 15 maart 2018 heette zij de aanwezigen vanaf de theatervloer van De Schalm in Veldhoven welkom bij de conferentie 'Verkleuring, reuring of toch functionaliteit?'. Thema was ontwikkeling van bedrijventerreinen binnen het Stedelijk Gebied. "Ik ben trots dat we de afgelopen jaren samengewerkt hebben om de spreiding van bedrijventerreinen te regelen. Nu de basis er ligt, kunnen we verder: het verbeteren van kwaliteit en duurzaamheid." De negen gemeenten werken in het Stedelijk Gebied Eindhoven aan het versterken van de concurrentiekracht. Een dynamisch regionaal ondernemersklimaat biedt meerwaarde voor alle negen gemeentes en hun inwoners.

**"ER IS GEEN ANDERE REGIO
WAAR ZOWEL DE ZORGELIJKE
KANT ALS DE POSITIEVE
ONTWIKKELING WORDT
AANGEPAKT."**

KLOOIEN = LEREN

Waar 'oude' ondernemers tuk zijn op efficiency lopen 'nieuwe' ondernemers daar minder warm voor. Peter Ros, ondernemer en strateeg: "Je moet niet bezig zijn hetzelfde beter te doen. Je moet experimenteren, kansen pakken. Beter tien keer ongeveer goed dan één keer helemaal fout! Mensen de ruimte geven: "Ik ga iets proberen maar ik weet nog niet wat het oplevert." Kenniswerk is plaats- en tijdonafhankelijk maar vraagt veel digitale vaardigheden. Maar digitale vaardigheden die er zijn kunnen ook beter benut worden. "Er lopen miljoenen camera's op straat! Politie: #durf te vragen" Ondernemen gaat met meer, korte feedbackloops: prototype 3d-printen, testen en direct een nieuwe versie maken. "Meer vertrouwen en minder reguleren en controleren," dat gaf hij de aanwezige overheidsdienaren nog mee voor de bedrijventerreinen van de toekomst.

ROW: 8 MILJOEN VOOR ONDERNEMERS

Wie kan beter een boost geven aan bestaande bedrijventerreinen dan een ondernemer die een kans ziet? Fondsmanager Johan Gielen lanceerde tijdens de conferentie het ROW (Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties). Dit door de SGE-gemeenten en de BOM gevulde fonds steunt ondernemers als bij het verbeteren van de kwaliteit van bestaande bedrijventerreinen. Neemt een ondernemer een initiatief dat werkgelegenheid, innovatie of samenwerking stimuleert, dan kan hij of zij daarbij een duwtje in de rug krijgen. Het fonds biedt een geldlening of garantstelling in een maatwerkconstructie. Deelname straalt vertrouwen uit naar andere partners. Johan Gielen ondersteunt ondernemers bij de aanvraag. ROW-bestuurders Jan Pelle en Peter Noordanus nemen het besluit. Meer informatie: op www.stedelijkgebiedeindhoven.nl/row/

“METCALFE’S LAW: EEN NETWERK WORDT WAARDEVOLLER ALS ER MEER PUNTEN AAN WORDEN TOEGEVOEGD.”

BEDRIJVENTERREINEN DE LUCHT IN?

Funciemenging, ontmoeting, talent blij maken met faciliteiten, niet meer m² maar de lucht in, people movers en loskomen van vooroordelen; Evert Jan de Kort van Stec Groep ging in gesprek over wat in de Next Economy belangrijk is. Vijf trends bepalen volgens De Kort de economie van de toekomst: Circulaire economie, Smart industry, Open innovatie, Robotisering en Slimme logistiek. Er ontstond een vruchtbaar gesprek met de zaal: de kracht van een bedrijventerrein als de HTC ligt in ontmoeten: medewerkers treffen elkaar in restaurants, sportfaciliteiten en winkels. Dat zorgt voor samenwerking en kennisdeling. Omhoog bouwen, biedt ruimte aan kwaliteit en groen. Om bij elkaar te krijgen is smart mobility nodig: people movers, oftewel geautomatiseerd vervoer. Bedrijven en overheid moeten het samen doen. Faciliteren en stimuleren, soms ook terugtrekken en ontwikkelingen laten gebeuren. Meer weten over Stec? Kijk op stec.nl

DE GROENE REVOLUTIE

Verduurzaming doen we voor onszelf! Ook zonder mensen gaat de natuur wel door. De noodzakelijke samenwerking moet op gang komen om resultaten te bereiken. Hans Joosten van DOE nam de groep mee in het proces van verduurzaming. Er is een visie op bedrijventerreinen nodig. Goede voorbeelden zijn HTC, Ekkersrijt en BIC. Maar daarbij is dus een gezamenlijke eindbestemming nodig. Ook belangrijk is het plukken van laaghangend fruit en klein beginnen: bijvoorbeeld bij groen op bedrijventerreinen. Ook ondernemers en hun werknemers vinden dat belangrijk. Vijf tips: Ga voor een lokaal doel; Deel voorbeelden met elkaar, daarvan kun je profiteren; Stapel: creëer win-win situaties; Geef innovators ruimte en stimuleer ze; breng focus aan in plaats van je energie te versnipperen.

Meer weten? www.doe.community

Gedeputeerde Erik van Merriënboer feliciteerde Renée Hoekman met het behaalde resultaat.

Samenwerking
in het **STEDELIJK GEBIED!**

Meer informatie over de samenwerking van de negen gemeenten in het stedelijk gebied? Check www.stedelijkgebiedeindhoven.nl

BEST - EINDHOVEN - GELDROP-MIERLO - HELMOND - NUENEN - OIRSCHOT - SON EN BREUGEL - VELDHOVEN - WAALRE

STEDELIJK GEBIED!

JAAROVERZICHT 2018

Bijlage 2

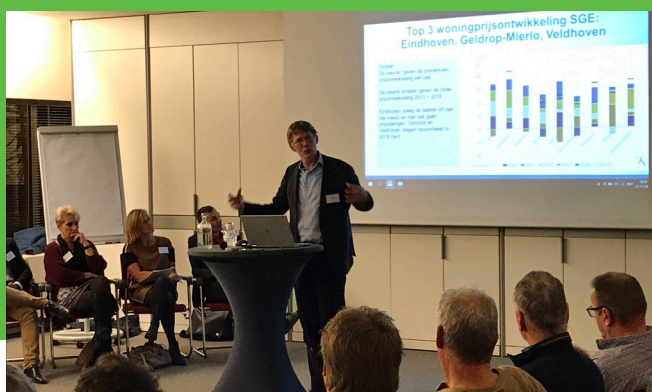
REGIONALE VISIE OP WONEN: RAADSLEDEN PRATEN MEE

Op 21 november 2018 ontmoetten ruim 60 raadsleden en bestuurders elkaar in het Evoluon. Daar was een Raadsledenbijeenkomst over de Regionale Visie op Wonen onder de bezielende leiding van dagvoorzitter en debatleider Joska Zinkweg. Wethouders Caroline van Brakel (Nuenen) en Yasin Torunoglu (Eindhoven), bestuurlijk trekkers Visie op Wonen, lichtten de maatschappelijke en bestuurlijke opgaven toe. Achtergrondinformatie over de ontwikkelingen op de woningmarkt werden gepresenteerd door Paul de Vries van het Kadaster. Dynamisch was het debat tussen raadsleden over prikkelende stellingen als 'We moeten stoppen met het bouwen van eengezinswoningen' en 'Onze woningvoorraad moet sneller stijgen.' Grote thema's als duurzaamheid, innovatie, economische ontwikkeling, betaalbaarheid en inclusieve samenleving passeerden de revue. Geurt van Randeraat, directeur en medeoprichter van

SITE urban development, toverde veel voorbeelden uit de hoge hoed. Uitputtend kan een avond met zo'n veelomvattende blik niet zijn. Wel inspirerend! De inzichten van de avond worden meegenomen in de Regionale Visie op Wonen die naar verwachting in het voorjaar van 2019 wordt gepresenteerd.

[De video-impressie.](#)

Leuk, informatief, interessant," schreef een deelnemer op het evaluatieformulier. Dat lezen we natuurlijk graag! Door de bank genomen werd de bijeenkomst beoordeeld met een ruime voldoende. "Leuke stellingen. Ruimte voor debat." Kritische noten waren er natuurlijk ook: "te weinig tijd", te weinig aandacht voor "arbeidsmigranten", en "scheefwoners". Staat genoteerd!

"Het Stedelijk Gebied Eindhoven is een roltrapstad," zei de Eindhovense wethouder **Yasin Torunoglu**, "Jongeren komen hier voor hun studie, krijgen een relatie en zoeken naar een woning voor hun gezin. Die ligt niet per se in de stad. Binnen het Stedelijk Gebied is voor al die levensfasen ruimte. Een prachtige propositie!"

Paul de Vries van het Kadaster bevestigde de toeloop: "De prijzen in Eindhoven zijn al hard gestegen, de regio is nu aan de beurt." **Caroline van Brakel**, wethouder in Nuenen, benadrukt dat betaalbaarheid een belangrijk aandachtspunt is: "We moeten alle mensen iets bieden." Torunoglu wijst op het verschil tussen statistiek en werkelijkheid: "Leuk, dat we hoog scoren met de bouwproductie maar ik spreek geregeld hopeloze mensen die vast zitten op de plek

waar ze wonen." Van Brakel beaamt: "Woonwensen vervullen in de wooncarrière van mensen is het belangrijkste."

Bekijk de [presentatie van de ambtelijke werkgroep](#) over het proces en de [presentatie ontwikkeling woningmarkt](#) van Paul de Vries (Kadaster).

STELLING: DE WONINGVOORRAAD MOET SNELLER STIJGEN

Raadsleden : "Prima, maar níet alleen voor Expats!" "Inderdaad! Er zijn mensen die al jaren staan ingeschreven voor een huurwoning of noodgedwongen weer bij hun ouders wonen." "We hebben tijdelijke woningen nodig: ik wil een woning bestellen uit een catalogus die er volgende week staat." "Bouwen? Niet ten koste van de natuur!" "En niet voor huisjesmelkers." "Al zouden we het willen, er is een schreeuwend tekort aan bouw personeel." Geurt van Randeraat: "Niet bouwen leidt tot verdringingseffecten. Er zijn creatieve mogelijkheden om met ruimte om te gaan, zoals functies mengen. Als overheid heb je meer invloed dan je denkt: voor verhuur kun je regels stellen. Optreden alsof je één gemeente bent, dat maak ik niet vaak mee! Hou elkaar vast zodat je niet verzandt in tegenstellingen!"

"DE OVERHEID BOUWT NIET MAAR KAN WÉL EEN BELANGRIJKE ROL SPELEN: LEG DE LAT HOOG!"

"WE HEBBEN SNEL MEER WONINGEN NODIG. MAAR BESLISSINGEN OVER BOUWEN NEEM JE VOOR DE LANGE TERMIJN."

STELLING: INNOVATIE MOËT: WE ZIJN BRAINPORT!

Raadsleden: "Nee, dat hoeft niet. Wij lopen in andere dingen voorop." "De overheid bouwt niet!" "We moeten voorwaarden scheppen. Maar hóe?" "Er zijn mooie initiatieven die we breder zouden kunnen toepassen." "ja, een woonlaag bovenop bestaande bouw zetten bijvoorbeeld. Met herbruikbaar materiaal: nog duurzaam ook!" "Moeilijk met vergunningverlening: andere vragen, nieuwe grenzen." "En toch: we laten kansen liggen als we het niet doen. We zijn dé technologieregio van Europa!" "En Dutch design regio, vergeet dat niet!"

Geurt van Randeraat: "De gemeente bouwt inderdaad niet maar kán een belangrijke rol spelen. Vraag ontwikkelaars te bouwen wat past bij je visie: gezond leven bijvoorbeeld. De overheid kan de lat hoog leggen. Gebruik de golf van de economie. Je hebt het hier. Gebruik het dan ook!"

STELLING: WE MOETEN KOSTE WAT KOST OVERVERHITTING VOORKOMEN

Raadsleden: "Ja, absoluut!" "Nee, helemaal niet. Als we nu alles op alles zetten om oververhitting tegen te gaan, doen we niet wat nodig is voor over pakweg zeven jaar." "En toch moeten we iets doen: Als de woningmarkt op slot gaat, heeft dat grote gevolgen, ook voor economie en werkgelegenheid." "We hebben flexibiliteit nodig: woningsplitsing gemakkelijker maken bijvoorbeeld."

"Nou, daar hebben we in de stad anders veel overlast van!" "We volgen de markt. We kunnen niet zoveel."

Geurt van Randeraat: "Onderschat uw rol als overheid niet! Er kan veel meer dan u denkt. In samenwerking met woningcorporaties bijvoorbeeld. "Kijk eens met een andere blik: verhoog op een creatieve manier de dichtheid bijvoorbeeld. Of maak tijdelijke wijken mogelijk."

BEST - EINDHOVEN - GELDROP-MIERLO - HELMOND - NUENEN - OIRSCHOT - SON EN BREUGEL - VELDHOVEN - WAALRE

STEDELIJK GEBIED!

JAAROVERZICHT 2018

Bijlage 3

STEDELIJK GEBIED!

OPROEP AAN DE GEMEENTERADEN

TOELICHTING

Op 13 september en 11 oktober 2018 kwamen wij, zeventien raadsleden uit de negen samenwerkende gemeenten, met enkele griffiers en strategisch adviseurs bij elkaar. Wij wisselden meningen en ideeën uit over de betrokkenheid van onze gemeenteraden bij de samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven. Op basis van deze uitwisseling is de hierna volgende 'Oproep aan de gemeenteraden' opgesteld.

Deze Oproep weerspiegelt een ideaalsituatie en noemt randvoorwaarden en mogelijkheden om die ideaalsituatie te bereiken. Deze Oproep is géén officieel beleidsdocument. Het is geschreven om binnen en tussen onze gemeenteraden tot gesprek en beweging te inspireren. De deelnemers aan de tijdelijke raads werkgroep hopen zo een bijdrage te kunnen leveren aan de (continue) ontwikkeling van de levende, lokale democratie in onze vitale en krachtige regionale samenwerkingsvorm.

HET VERVOLG

Er is 'niemand' die een vervolg gaat geven aan deze Oproep als wij het zelf niet doen! Wij raadsleden, collegeleden

en ambtenaren zijn het zélf die samenwerken! Wij, de opstellers, gaan het gesprek hierover aan in de eigen raden, met hulp van onze griffiers en coördinatoren. Ook onderling kunnen we elkaar op ideeën brengen, suggesties aan de hand doen, werkvormen uitwisselen of samen een presentatie geven. Via het Bestuurlijk Platform zal de Oproep doorwerken in de PoHo's en de ambtelijke werkgroepen. Het is aan ons allen om de concrete stappen te zetten, om de idealen in de praktijk te brengen.

VINGER AAN DE POLS

Het vervolg hebben we voor een belangrijk deel in eigen hand. We vragen het Bestuurlijk Platform om medio 2019 opnieuw een bijeenkomst organiseren voor een raads werkgroep. Ieder raadslid dat nu aanwezig was, geeft daarvoor het stokje door aan één ander raadslid uit de eigen gemeente. Deze groep kijkt dan wat er bereikt is. Zijn de in deze Oproep verwoorde idealen waardevol gebleken? Waren de genoemde mogelijkheden in de praktijk uitvoerbaar? Wie heeft wat gedaan en wat zijn onze ervaringen? Zijn we tevreden met de ingeslagen weg? Wat is nog meer nodig? En misschien komt er dan wel een Oproep 2.0!

GEMEENTERAADSLEDEN DIE ÉÉN OF BEIDE BIJEENKOMSTEN BIJWOONDEN:

Veronique Zeeman (Best), Aaldert van der Vlies (Best), Wilma Richter (Eindhoven). Christo Weijts (Eindhoven). Miranda Verdouw (Geldrop-Mierlo), Monica Leenders (Geldrop-Mierlo), Jan Roefs (Helmond), Cor van der Burgt (Helmond), Gaby Scholder (Nuenen), Jan Wessenbeek (Nuenen), Martien Schoenmakers (Oirschot), Marienette Wemelsfelder (Oirschot), Kees Vortman (Son en Breugel), Ingrid Hartlief (Veldhoven) Gerrit Coppens (Veldhoven), Alexandra Groeneveld (Waalre), Janpeter Hazelaar (Waalre)

OOK MET BIJDRAGEN VAN:

Griffiers: Maaïke Mesdag-Blom (Best), Jeanke Verbruggen (Eindhoven)

Beleidsadviseurs Gemeentelijke Samenwerking: Werner Hermans (Best) Marije Stoltenborg (Nuenen), Sylvia Cannemeijer (Waalre)

Bestuurlijk Platform SGE: Hans Gaillard (Voorzitter SGE), Harm Mertens (Secretaris SGE)

Procesbegeleider: Maarten Hageman (Adviseur gespecialiseerd in Governance bij samenwerking in het publieke domein)

Organisatie en tekst: Mariëlle Lunenburg (Waalre) Hester Vosmeer (Waalre)

Samenwerking
in het **STEDELIJK GEBIED!**

OPROEP AAN DE GEMEENTERADEN

SAMENWERKEN BEGINT IN EIGEN HUIS

CREËER AANDACHT, PAK POSITIE

- Wij nodigen onze collega-raadsleden van harte uit zich actief te verbinden, zowel lokaal als regionaal.
- We ontvangen graag achtergrondinformatie die helpt bij het vormen van een oordeel over een thema of voorstel.
- Als we de informatievoorziening door de portefeuillehouders te mager, bestuurlijk of technisch vinden, wachten we niet af. Dan nemen we zelf het initiatief en zoeken we onze portefeuillehouder op.
- We vragen om heldere taal en een bondig verhaal dat de inwoners begrijpen.

**PORTEFEUILLEHOUDERS NEMEN
LOKAAL DE REGIE EN BETREKKEN
ONS BIJ DE SAMENWERKING IN
HET STEDELIJK GEBIED.**

EEN EIGEN GEMEENTELIJK KADER

- De gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven hebben één gezamenlijke regionale agenda: de Samenwerkingsagenda 2018-2025.
- Wij vragen van onze portefeuillehouders om de regie te nemen in het lokaal inkleuren van die agenda.
- Hierbij nemen zij ons actief mee in het proces. Ze informeren ons pro-actief, frequent, formeel en informeel over de planning, de stand van zaken en actuele ontwikkelingen.
- Ook halen zij waar nodig lokale doelstellingen, ambitieniveaus, kaders en voorwaarden bij ons op. Daarnaast scheppen ze ruimte voor een tijdige en inhoudelijke beoordeling van de resultaten.

**RAADSLEDEN STELLEN ZICH
PRO-ACTIEF OP EN GEVEN
ELKAAR DAARBIJ RUIMTE EN
VERTROUWEN.**

- Ook vragen wij in het proces ruimte voor informele uitwisseling met onze collega-raadsleden in de regio.
- Onze portefeuillehouders geven dit vorm op een manier die passend is in ónze gemeente. Wij vragen onze griffiers om daaraan bij te dragen.

PRIORITEER, SELECTEER EN 'ADOpteER'

- Als volksvertegenwoordigers hebben we ieder eigen speerpunten en prioriteiten in het raadswerk: niet ieder raadslid is even actief met ieder thema bezig.
- Voor degenen die zich persoonlijk betrokken voelen of deskundig zijn op het gebied van regionale samenwerking en de thema's binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven, vragen wij ruimte om actief bij te dragen. De collega-raadsleden die op deze manier een actieve bijdrage leveren, verdienen ons vertrouwen.

**RAADSLEDEN KRIJGEN BASIS-
EN ACHTERGRONDINFORMATIE
IN HELDERE TAAL, DIE OOK
INWONERS BEGRIJPEN.**

Samenwerking
in het **STEDELIJK GEBIED!**

OS Δ OOS – Tip:

OXI

Justine Kontou & Club-C

Sectie-C, Daalakkersweg 2-16
Strijp area, map #91

RADEN ZOEKEN ELKAAR OP

EEN REGIONAAL KADER VOOR INFORMATIE

- Lokale uitwisseling tussen raad en portefeuillehouder is de basis. Gezamenlijke vormen van betrokkenheid van raden zijn aanvullend.
- Vindbare basis- en achtergrondinformatie en informele uitwisseling met onze collega-raadsleden versterken de besluitvorming in onze eigen raden.

BELANGRIJKE ONDERWERPEN ZIJN GELIJKTIJDIG GEAGENDEERD IN DE NEGEN RADEN ALS KANS VOOR UITWISSELING TUSSEN RAADSLEDEN.

- De Portefeuillehoudersoverleggen voorzien raden van informatie en nemen ze bij het ontwikkelen en behandelen van een raadsvoorstel op basis van de Samenwerkingsagenda mee in de afwegingen.
- De raden hebben behoefte aan inzicht in de agendering over middellange termijn; wanneer komt een onderwerp (ongeveer) op de agenda en op welk moment worden de raden betrokken? Deze informatie vormt voor raadsleden een raamwerk om de actieve betrokkenheid vorm te geven.
- SGE-basismateriaal waarop lokaal kan worden verder gebouwd voor een raadsinformatieavond of RIB is zinvol. Deze gezamenlijke basis is een goed vertrekpunt voor het regionale gesprek.

RAADSLEDEN NEMEN ZELF HET INITIATIEF TOT ONDERLING CONTACT. WE BOUWEN VOORT ONTMOETINGEN BIJ SGE- BIJEENKOMSTEN.

EEN REGIONAAL KADER VOOR BETROKKENHEID

- Meer onderlinge contacten en uitwisseling tussen de negen raden voegen waarde toe aan de beeld- en oordeelsvorming. Ook willen raden en raadsleden veel van elkaar leren.
- Om zinvol contact tussen de raden onderling mogelijk te maken, vragen wij om agendering van belangrijke onderwerpen op ongeveer hetzelfde moment in alle raden.
- Het contact tussen raadsleden in de regio komt informeel en op eigen initiatief tot stand, bijvoorbeeld via Whatsapp of e-mail. Zo vinden inhoudelijk specialisten en woordvoerders elkaar.
- Ook het SGE creëert ruimte voor het opbouwen van een informeel netwerk, bijvoorbeeld door het organiseren van een jaarlijkse regioconferentie.

Samenwerking
in het **STEDELIJK GEBIED!**

BEST - EINDHOVEN - GELDROP-MIERLO - HELMOND - NUENEN - OIRSCHOT - SON EN BREUGEL - VELDHOVEN - WAALRE

STEDELIJK GEBIED!

JAAROVERZICHT 2018

Bijlage 4

REGIOCONFERENTIE 2018: RAADSLEDEN PRATEN MEE OVER OPLOSSINGEN

Op 3 oktober kwamen 70 raadsleden en bestuurders uit negen gemeenten bij elkaar op 'de slimste km2 van de wereld' voor de SGE Regioconferentie 2018. Na de opening van SGE-voorzitter Hans Gaillard vertelde Cees Admiraal, director Business Development van de High Tech Campus, over wat die slimme kilometer zo succesvol maakt. De (vice-)voorzitters van de PoHo's schetsten de uitdagingen op de thema's Ruimte, Wonen, Economie en Voorzieningen & Evenementen. Raadsleden gingen in gesprek: Wat moet er in het jaarprogramma? Ook wisselden raadsleden met elkaar van gedachten over de MRE-bouwstenennotitie. Lopend van tafel naar tafel zagen we opiniepeilingen op de telefoon, grote vellen met plaknotities en vooral veel geanimeerde gesprekken tussen de raadsleden uit de verschillende gemeentes. Wat gebeurde er? Waarmee kunnen uw bestuurders aan de slag? Wij nemen u in vogelvlucht mee!

Bekijk de [**presentatie of een video-impressie.**](#)

"Een leerzame, informatieve avond. **Mooi om mee te kunnen denken** over SGE-jaarprogramma," zei het Veldhovense raadslid Jolanda van Hulst na afloop. Zij was in goed gezelschap. Uit de evaluatie, die door 75% van de aanwezigen werd ingevuld, bleek dat de sessies vaak met 'goed' werden gewaardeerd. Ook 'voldoende' werd veel gegeven. "Goede mix van informatie en interactie," tekende een deelnemer op. Verbeterpunten waren er ook: "Te weinig tijd," werd herhaaldelijk genoemd. Gelukkig gaf slechts een enkeling het oordeel 'matig' of 'onvoldoende'. Al met al voor herhaling vatbaar: "Vaker doen!" stond er in koeienletters geschreven op één van de formulieren. Dat zijn we zeker van plan! Als u er dit keer niet bij was, krijgt u dus volgend jaar een herkansing.

Met twee keer een volle zaal was **Ruimte** voor raadsleden een aansprekend onderwerp. Als nieuw SGE-thema viel er ook wat uit te leggen. Het doel: met behoud van kwaliteiten en waarden die eigen zijn aan onze regio succesvol de toekomst in met economische kracht, werkgelegenheid en kwaliteit van leven. Binnen het thema Ruimte wordt de verbinding gelegd tussen deze opgaven. Hoe kunnen we voor de hele regio doelen verwerkelijken? In sneltreinvaart passeren veel 'grote' issues de revue:

internationale bereikbaarheid met duurzame en snelle verbindingen, slimme oplossingen op het gebied van huisvesting, onderwijs, infrastructuur en duurzaamheid, aandacht voor gezondheid, actief en gezond leven, luchtkwaliteit en de agrarische bedrijvigheid en natuurlijk onze natuur die zoveel waardevols biedt. Het is een hele kunst om al deze aspecten recht te doen bij het uitwerken van de samenwerkingsagenda!
Bekijk de [**presentatie.**](#)

Wat is belangrijk voor **Wonen** in de toekomst? Duurzaamheid is het eerste waar dan aan gedacht wordt: terugdringen van energieverbruik en bestaande woningen van het gas af. Voor andere knelpunten, zoals het ontbreken van een identiteit in een wijk, zien niet alle raadsleden onmiddellijk de waarde van aanpakken in SGE-verband. Doorpraten maakt duidelijk dat gezamenlijke aanpak schaalvoordelen kan opleveren en de onderhandelingspositie van gemeenten verbetert. Kennisdeling is een belangrijk winstpunt. Ook leidt afstemming tot aanvullend aanbod. Raadsleden vertellen elkaar over wijken in hun eigen gemeente waaraan 'de wauw-factor' ontbreekt. Opknappen, verduurzamen en versterken van de identiteit van een wijk zijn ingrepen die de kwaliteit zouden verhogen. Belangrijkste opbrengst van de avond: raadsleden dachten mee over hoe de bestaande woningvoorraad toekomstbestendig kan worden gemaakt op het gebied van duurzaamheid, flexibiliteit, kwaliteit, bewonersinvloed, identiteit en betaalbaarheid. Bekijk de [presentatie](#).

Na eerst zelf met een mentimeter de prioriteit te hebben aangegeven, bogen raadsleden zich in groepjes over verschillende thema's binnen het thema **Economie**. Ondernemers aantrekken, ondersteunen en behouden kan op enthousiasme rekenen. Vooral als die binnen het 'eco-systeem' van de Brainport regio passen: focus op je kracht! Dat kan onder meer door het doorontwikkelen van de 1-loket-functie. Ook het instellen van regelluwe zones of het optreden als launching customer worden daarbij als mogelijkheden geopperd. Start ups zouden we in het bijzonder moeten stimuleren. Voor een kwaliteitsslag werklocaties vinden raadsleden onder meer belangrijk: nul-op-de-meter, circulaire economie, preventie op het gebied van sociale veiligheid en aandacht voor arbeidsomstandigheden. Het verbinden van de twee arbeidsmarktregio's wordt als kans gezien nu het MRE dit thema heeft losgelaten. Bekijk de [presentatie](#).

**“JE KUNT ALLEEN STERK GROEIEN
ALS JE STERK KUNT KIEZEN.”**

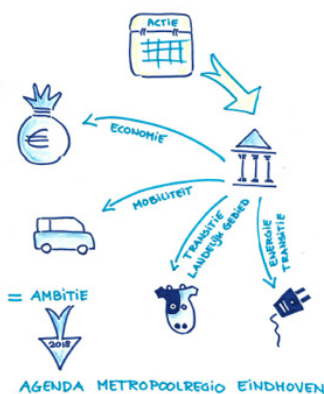
CEES ADMIRAAL, DIRECTEUR
BUSINESS DEVELOPMENT HTC

Ook **Voorzieningen en Evenementen** is een thema dat, net als Ruimte, nog niet is uitgekristalliseerd in de vorige periode. Het is ook een lastig onderwerp. Raadsleden benadrukken dat ze basisvoorzieningen in de eigen gemeenschap belangrijk vinden. Maar wat zijn basisvoorzieningen? Kansen voor samenwerking zien ze zeker ook: het kan inwoners meer te kiezen geven. Bijvoorbeeld: niet drie 'algemene' zwembaden maar één zwembad waar kinderen zwemles krijgen, één zwembad om te recreëren, één zwembad om te revalideren. Ook evenementen kunnen gemakkelijker van de grond komen als wordt samengewerkt en breed bekend worden gemaakt, bijvoorbeeld via de VVV's en de gemeentelijke websites. Goede bereikbaarheid is dan belangrijk. Want als je voorzieningen spreidt, moeten de bezoekers er vanuit de hele regio goed kunnen komen. Een inventarisatie is een zinvolle eerste stap, zo vinden de deelnemende raadsleden. Bekijk de [presentatie](#).

**“DOOR TE LUISTEREN NAAR DE OVERWEGINGEN
EN ER ZELF ACTIEF OVER NA TE DENKEN, GAAT
HET ONDERWERP VOOR JE LEVEN. ZO HAAK JE
GEMAKKELIJKER AAN ALS HET OP DE AGENDA STAAT.”**

JO CLAESSEN, RAADSLID WAALRE

Een aantal raadsleden ging met elkaar in gesprek over de **MRE** bouwstenennotitie. “Verhelderend om met elkaar in gesprek te zijn over de verschillende beelden bij de opgaven,” was één van de reacties. Nieuwe input voor het concept-samenwerkingsakkoord leverde het gesprek niet op. Wel kon men zich vinden in de thema’s en ontstond duidelijkheid over het proces en de thema’s. Ook het verschil tussen de MRE en het SGE werd voor de aanwezigen duidelijker. Bekijk de **presentatie**.

Meer betrokkenheid bij de besluitvorming

binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven, dat zetten zes raden rond de laatste jaarwisseling. De regioconferentie moest veel gelegenheid tot interactie bieden. De opbrengst van de sessies zult u herkenbaar terugvinden in het jaarprogramma 2019 dat eind van dit jaar wordt opgesteld. **En verder?** Een tijdelijke raads werkgroep deelt binnenkort een ‘Oproep aan de gemeenteraden’ met aanbevelingen en ideeën voor meer betrokkenheid. De groep hoopt dat uw raden daar geïnspireerd mee aan de slag kunnen!

**“WE WILLEN DE BESTE VERTEGENWOORDIGER VAN ONS DORP
ZIJN. DAT SCHUURT WEL EENS MET HET REGIONAAL BELANG.
DE JUISTE BALANS VINDEN IS DE UITDAGING.”**

VIVIANNE VAN WIEREN, RAADSLID VELDHOVEN

Samenwerking
in het **STEDELIJK GEBIED!**

Meer informatie over de samenwerking van de negen gemeenten in het stedelijk gebied? Check www.stedelijkgebiedeindhoven.nl